

Klare afspraken, goede vrienden

Door Bart Sturtewagen
30/12/2004

Met Kerstmis hield koning Albert ons voor dat ons Belgische federale model, dat straks 25 jaar bestaat, zo voorbeeldig is dat het voor export naar andere gebieden in aanmerking komt. Ter hoogte van Kiev, Jeruzalem en Kigali kunnen ze er lering uit trekken. De vorst kon daarbij op meer instemmend gemompel rekenen in het zuiden des lands dan in het noorden, waar men vindt dat de huidige staatsstructuren nog steeds onbillijk en benauwend zijn.

Een van de belangrijkste onderdelen van dat zo geprezen model is dat Vlamingen en Franstaligen elkaar niet te lijf gaan, maar bij nacht in kastelen naar ondoorgrondelijke compromissen zoeken om hun samenleven, of beter: hun naast-elkaar-bestaan, te regelen. Die compromissen zijn zo complex dat niemand ze begrijpt. Zelfs de medeondertekenaars geven er een verschillende uitleg aan. Bij tijd en wijle stapt deze of gene naar een hoge rechtsinstantie - de Raad van State of het Arbitragehof - en vraagt wat de draagwijdte van een betwist artikel of omstreden paragraaf toch mag zijn. De gedachte is dat eenieder zich vervolgens bij dat orakel neerlegt en er weer peis en vree heerst.

Zulk model sluit als een bus. Het haalt geen schoonheidsprijzen, maar het werkt en er valt mee te leven. Er zijn per slot van rekening oorden waar het qua solidariteit, rechten van minderheden en goed nabuurschap slechter gesteld is. De vraag is wat er gebeurt als de deelnemers aan dit spel de spelregels niet meer erkennen. De eerste Franstalige reacties op de bevestiging door de Raad van State van de rondzendbrieven-Peeters en -Martens, roepen dat probleem op. Politici misten flagrant de kans om hun mond te houden en lieten horen dat ze zich hier niet bij zouden neerleggen. Als er in dit land twee lezingen van het recht bestaan, dan behielden ze zich het recht voor diegene te kiezen die hen het best in de oren klinkt. Bovendien oordeelden ze dat het lot van de Franstalige burgers in de rand rond Brussel zo penibel is geworden, dat een wijziging van de grenzen zich opdringt.

Geen van hen begreep kennelijk dat ze hiermee de bijl bij de wortel leggen. Als ze zo verkleefd zijn aan het systeem dat de koning zopas nog met hun goedvinden bejubelde, waarom aanvaardden ze er de consequenties dan niet van? Of moeten we begrijpen dat ze alleen interesse hebben voor een structuur die zo vergeven is van blokkeringen dat het onmogelijk is een einde te stellen aan onverantwoorde privileges? Wat een onzin ook, dat dreigement met wijdere grenzen voor Brussel. Alsof de villabewoners in de groene rand ernaar uitkijken om te mogen meebetalen voor een armlastig kluwen van baronieën dat zijn kinderen geen werk kan geven. Dat oord van verval dat ze met hun hebben en houden zijn ontvlucht.

Het ideaalbeeld dat de koning voor ogen staat is niet zo ver weg. Het volstaat dat iedereen de regels en de grenzen respecteert. Het is een illusie te menen dat gastvrijheid kan bestaan zonder huisreglement. Klare afspraken, goede vrienden. Als de Vlamingen niet telkens gedwongen werden hun grenzen te affirmeren, zouden ze misschien niet zo argwanend zijn tegenover wie op hen een beroep doet. Dat zou hun ziel deugd doen. Er moet een Vlaanderen denkbaar zijn dat een royale plaats vindt voor zijn Franstalige en andere minderheden. Een solidair en open Vlaanderen dat het respect van zijn burens heeft. Doe dat Vlaanderen geen eeuwig gevecht voor zijn grenzen leveren.